

Wilhelm Tell

(Dramă în cinci acte de Friedrich von Schiller)

ACTUL I

SCENA A DOUA *)

(In comuna Steinen din Schwyz.—Un teiu dinaintea casei lui Stauffacher, lângă drumul mare, aproape de pod.)

WERNER STAUFFACHER, PFEIFFER din Lucerna, vin vorbind.

PFEIFFER

Stauffacher frate, da, da, cum ți-am spus:
Să nu-i jurați Austriei credință,
Ci să țineți cu vrednicie tare
Ca până-acuma la împărăție.—
Și ceriul vă păzească libertatea!
(*Ii stringe mâna cu căldură și vrea să plece.*)

STAUFFACHER

Mai stăi ca să-mi sosească și soția;
Eu în Lucerna sîntu-ți oaspe,—aici,
În Schwyz, ești oaspe tu, în casa mea.

PFEIFFER

Îți mulțumesc! Dar trebui' să sosesc
La Gersau azi.—Ori cit ar fi de greu
Ce-aveți să suferiți voi de hrăpiri
Și de trufia Vornicilor voștri,
Răbdați și suferiți! Se poate 'n pripă
Ca să se schimbe totul, poate-ajunge
Alt împărat în fruntea împărăției.

*) Dăm aici o singură scenă din traducerea făcută de d. dr. Alex. de Vaida-Voevod, vrednicul luptător naționalist de peste munți și actualmente deputat în Parlamentul ungar, care este și un merituos muncitor în ogorul literaturii. D-sa va scoate în curînd de sub tipar traducerea complectă a acestei drame, interesantă pentru noi din atîtea puncte de vedere.

Dar ai Austriei fiind odată,
Ai ei atunci pe veci veți fi deapururi. (Pleacă.)

(*Stauffacher se așează îngrijorat pe o laviță sub teiu. Așa îl găsește Gertruda, nevastă-sa, care se oprește stînd lîngă el și privindu-l cîlva timp în tăcere.*)

GERTRUDA

Ești necăjit? Nici că te mai cunosc.
De zile 'ntregi privesc, tăcînd, pe frunte
Necazul negru cum îți ară brazde:
La inimă te-apasă o durere;
Mărturisește-mi grija; eu sint doar
Soția ta cea credincioasă, deci
Și 'n supărare vreau să-ți fiu părtașă.

(*Stauffacher îi întinde mina și tace.*)

Ce poate să-ți căznească inima?
O, spune-mi! Al averii tale sporiu
Doar inflorește; binecuvîntată
Ti-e truda sîrguinții, șurile
Sînt pline, cirezile de vite
Și lucia prăsilă-a cailor
Din munți sosit-a, bine, la iernat
In grajdiurile largi și sănătoase.—
Privește-ți casa: este ca și-o curte
Avută, boerească, din copacii
Cei mai frumoși ai codrului cioplită
Și pe măsură din nou încheiată;
Și multele-i ferestre strălucesc
Atît de casnic și de luminos;
Cu 'npestrițate scuturi zugrăvită-i
Și cu 'nțelepte vorbe din bătrîni,
Pe care 'n drum, oprindu-se drumetuțul,
Cetindă-le, le-admiră înțelesul.

STAUFFACHER

E drept; cioplită bine și 'ncheiată
E casa, dară vai!—se clatină
Acest pămînt pe care o clădirăm.

GERTRUDA

O, Werner, dragă, ce vrei tu să spui?

STAUFFACHER

Mai zilele trecute, ca și azi,
Ședeam aci 'nainte teiului,

Gîndindu-mă cu inima senină
 La munca isprăvită-aşa frumos;
 Cînd iată Vornicul cu călăreții
 Veni călare dinspre cetățuia
 Din Küssnacht. El, minunat, s'opri
 Aci'naintea casei; iară eu
 Mă ridicaiu în grabă și smerit
 Am mers ca să-l primesc—cum se cuvine
 Să 'ntimpinăm pe-un Domn ce 'nfățișază
 La noi puterea judecătorească
 A Impăratului.—«A cui e casa?»
 Întrebă el cu rea voință, căci
 Prea bine știe. Iară eu în grabă
 Mă reculeg și, cumpătat, răspund:
 «E Impăratul, Domnule, stăpîn
 Al casei, și e dată ca ohabă
 Domniei Tale de 'mpărat... și mie».—
 Dar el răspunde: «Eu domnesc în țară
 În locul Impăratului, și eu
 Nu vreau ca după bunu-i plac țăranul
 Să'nalțe case, slobod să trăiască,
 În țară parcă dinsul ar fi Domnul;
 Și ști-voiu eu s'opresc atare lucru!»
 Zicîndu-le acestea, el plecă
 Sumeț și trufaș, iar eu rămăsei
 Cu sufletu 'ngrijat și cumpănind
 Cuvîntul ce-l rostise omul rău.

GERTRUDA

Iubitul meu bărbat și Domn! vrei tu,
 Cu rost, soția ta să-ți spuie-o vorbă?—
 A nobilului Iberg fică sînt,
 A omului ce multe-a petrecut.
 Eu, cu surorile, ședeam torcînd
 La lină 'n nopțile de iarnă, lungi,
 Cînd s'adunau frunțașii neamului
 La tatăl meu cetînd hrisoavele
 Rămase nouă de la Impărații
 Cei vechi, și cumpăneau înțelepțește
 Al țării bine.— Eu, luînd aminte,
 Cum ascultam,—am înțeles destule
 Cuvinte chibzuite: ce gîndește
 Cel înțelept, și, cel bun—ce dorește,
 Și 'n suflet am păstrat ce-am auzit.
 Ascultă, deci, și 'nseamnă-ți vorba mea!
 Căci ce te-apasă, zău, de mult o știu.
 — Te paște Vornicul și-ar vrea să-ți facă
 Oricît de mare rău, căci tu îi stai
 În cale: de poporul cel din Schwyz

Nu se supune Prințului cel nou,
 Ci cu credință neclintită ține
 La 'mpărăție, ca străbunii vrednici.—
 Nu este-așa?—De n'am dreptate, spune!

STAUFFACHER

Așa-i; aceasta-l supără pe Gessler.

GERTRUDA

Te pizmuește pentru că trăiești
 Ca liber om pe propria-ți moșie.—
 Moșie n'are el. Impărăția
 Și cu 'mpăratul însuși îți cinști
 Această curte; tu poți s'o arăți
 Cum Domnitorul țările-și arată;
 Căci tu deasupra-ți nu mai recunoști
 Pe nimeni drept stăpîn decît doar numai
 Pe 'ntăiul cap al lumii creștinești,—
 Iar el nu e de cit un fiu mai mic:
 Nimic nu are-afară de mantaua i
 De cavaler; de-aceia dînsul vede
 Norocul al oricărui om cinstit,
 Cu ochi pizmași, cu suflet veninos.
 De mult pierzarea ți-a jurat-o dînsul—
 Ești teafăr încă!—Vrei doar' ca s'aștepți
 Să-și potolească pofta-i—vătămîndu-ți?
 Năpasta o previne înțeleptul.

STAUFFACHER

Ce-i de făcut?

GERTRUDA (*apropiîndu-se de el.*)

Ascultă sfatul meu!
 Tu știi, precum la noi, așa și'n Schwyz,
 Se plîng toți oamenii de bine 'n contra
 Trufiei Vornicilor ș'a hrăpirii.
 Deci la 'ndoială nu sta, căci ș'acei
 Din Unterwalden și din țara Uri
 S'au săturat de-al asupririi jug—
 Căci, tocmai cum aice Gessler, astfel
 Și Landenberg se 'nbuiește-acolo!—
 Nu trece nici o luntre de pescar
 De-acolo 'ncoace fără' să nu vestească

Vr'o nouă pacoste și prigonire
De-a Vornicilor.—Bine-ar fi deci, cred,
Vr'o cîți-va dintre voi, bărbați cinstiți,
În taină să vă sfătuiți, cătînd
Cum am putea scăpa de asuprire;
Credință tare am că Dumnezeu
S'a îndura de dreptul nostru sfînt
Și nu ne-a părăsi.—Nu ai în Uri
Un bun prietin cărui tu să-i poți
Mărturisi tot gîndul inimii?

STAUFFACHER

Cunosc bărbați cinstiți destui acolo
Și Domni cu vază mare, care-mi sînt
Prietini sinceri, oameni buni de-ai mei.
(*Ridicîndu-se*). Femeie, 'n sufletul meu liniștit
Tu îmi trezești un vifor de gîndiri
Primejdioase!—Taina firii mele
Tu arătîndu-mi-o, o dai pe față.
Ce nici în sine-mi n'am vrut să gîndesc,
Tu-mi spui cu graiu ușor și îndrăzneț.—
Ti-ai dat tu samă ce mă sfătuiеști?
Un crunt războiu și zîngănit de arme
Tu chemi în valea asta liniștită.—
Noi neamul de păstori, făr' de putere,
A 'ncepe lupta să ne 'ncumetăm
În contra Domnului întregii lumi?
Ce potrivit prilej ar fi—ce-așteaptă—
Ca să sloboadă-asupra bieteі țări
Selbaticele-i oarde înarmate,
Să poruncească-n țară după dreptul
Îvingătorului, și sub cuvîntul
Pedepsei drepte să ne nimicească
Hrisovul vechiu al libertății noastre.

GERTRUDA

Și voi sînteți bărbați, știți folosi
Băltagul, și 'ndrăznețului bărbat
Și Dumnezeu îi stă într'ajutor.

STAUFFACHER

Grozav și crunt războiul e, femeie!
Păstor și turmă el lovește-aevea.

GERTRUDA

Ori ce-ar trimite-asupra noastră Ceriul;
Datori sîntem a suferi! Nu rabdă
Să fie umilit un suflet nobil.

STAUFFACHER

Te bucuri, știi, de casa noastră nouă;
Războiul cel îngrozitor va arde-o!

GERTRUDA

De-ași ști că-mi este inima legată
De bun vremelnic,—chiar cu mîna mea
Ași arunca în el tăciuni aprinși!

STAUFFACHER

Tu crezi în omenie! Dar războiul
Nu-l cruță nici pe copilaș in leagăn.

GERTRUDA

Nevinovatu'n Ceriu are-un prieten! —
Privește tu 'nainte, nu 'ndărăpt!

STAUFFACHER

Luptînd viteji, putem muri... bărbații;
Pe voi, ce soartă însă vă așteaptă?

GERTRUDA

Și cel mai slab își poate-alege soarta:
O săritură de pe punte-aceasta
Mă mintuie.

STAUFFACHER

Cui dat îi e să poată
La piept a strînge-o inimă ca asta,
Acela pentru vatră-i și moșie
Cu sufletul sînin începe lupta,
De nici o oaste 'n lume n'are frică.—

La Uri plec acum ; un bun amic
 Al meu trăiește-acolo : Walter Fürst ;
 Știu bine că și el aceste vremi
 De azi le vede 'ntocmai ca și mine.
 Acolo și pe nobilul stegar
 De Attinghausen am să-l întilnesc.—
 Deși-i din rude mari, iubește neamul
 Și mult cinstește datinile vechi.
 Cu-acești bărbați o să mă sfătuesc
 Cum să ne mîntuim de dușmani țara.—
 Rămii cu bine—cit voi fi departe
 Tu cu 'nțeleaptă minte, vezi de casă—
 Pe peregrinul ce se îndrumează
 Spre casa Domnului și pe călugăr
 Ce-adună pentru mănăstirea sa,
 Cinstește-i cu imbelșugate daruri!
 Nu se ascunde casa lui Stauffacher.
 În capul satului, chiar lingă drum
 E așezată și cu drag primește
 Pe călătorii ce bat cale-aceasta.

(Pe cînd ei pleacă spre fund, intră în fața scenei Wilhelm Tell cu Baumgarten.)

TELL *(cătră Baumgarten)*

De-acum de mine nu mai ai nevoie.
 În casa ceia intră ; stă acolo
 Stauffacher, tatăl asupriților.—
 Dar, iată, e chiar dînsul. Hai cu mine!

(Se duc spre el ; scena se schimbă.)

Dr. Alex. de Vaida-Voevod